

Nr 147.

Ankom till riksdagens kansli den 1 juni 1934 kl. 4 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till vissa byggnadsarbeten vid statens sinnessjukhus m. m.

(3:e och 4:e avd.)

I den till riksdagen den 3 januari 1934 avlåtna propositionen (nr 1) angående statsverkets tillstånd och behov under budgetåret 1934/1935 har Kungl. Maj:t *dels* bland utgifter för kapitalökning, bilaga 3, under rubriken »Fonden för förlag till statsverket», punkt 9, föreslagit riksdagen att, i avbidan på blivande proposition i ämnet, till vissa byggnadsarbeten vid statens sinnessjukhus för budgetåret 1934/1935 beräkna ett reservationsanslag av 3,950,000 kronor, vilket anslag förutsattes skola täckas av lånemedel, *dels ock* under femte huvudtiteln, punkt 48, föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till inlösen av vårdplatser vid sinnessjukhusen m. m. för samma budgetår beräkna ett extra reservationsanslag av 245,000 kronor.

Sedermera har Kungl. Maj:t i en till riksdagen avlåten, den 23 februari 1934 dagtecknad proposition, nr 170, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att

I) besluta, att vid S:t Sigfrids sjukhus vid Växjö skola i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen förordat förslag verkställas vissa renoveringsarbeten för en beräknad kostnad av högst 1,077,000 kronor;

II) besluta, att vid S:ta Maria sjukhus i Hälsingborg skall i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen förordat förslag uppföras en paviljong för svårskötta obildbara sinnesslöa kvinnor för en beräknad kostnad av högst 560,000 kronor;

III) besluta, att vid sistnämnda sjukhus skola i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen förordat förslag utföras arbeten för utvidgning av vattenverket m. m. för en beräknad kostnad av högst 120,000 kronor;

IV) besluta, att vid Sätters sjukhus skall i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen förordat förslag anläggas ett reningsverk för avloppsvatten för en beräknad kostnad av högst 380,000 kronor;

V) besluta, att vid sistberörda sjukhus skall i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen förordat förslag företagas en utvidgning av vattenverket för en beräknad kostnad av högst 95,000 kronor;

VI) besluta, att vid samma sjukhus skola i huvudsaklig överensstämmelse

med av departementschefen förordad förslag inrättas vattenklosetter för en beräknad kostnad av högst 175,000 kronor;

VII) bland utgifter för kapitalökning under rubrik »Fonden för förslag till statsverket» till vissa byggnadsarbeten vid statens sinnessjukhus för budgetåret 1934/1935 anvisa ett reservationsanslag av 3,865,500 kronor, att utgå av lånemedel; samt

VIII) under femte huvudtiteln, avdelningen medicinalstaten samt hälso- och sjukvården, underavdelningen sjukvårdsanstalterna, till inlösen av vårdplatser vid sinnessjukhusen m. m. för budgetåret 1934/1935 anvisa ett extra reservationsanslag av 245,000 kronor.

Utskottet redogör till en början för Kungl. Maj:ts förslag i samtliga förevarande frågor för att därefter i ett sammanhang angiva sin ställning till desamma.

Inledning.

I en inledning till propositionen har departementschefen erinrat, att en *plan för anskaffande av nya platser för den statliga sinnessjukvården* framlades i proposition nr 165 till 1928 års riksdag, enligt vilken plan den rådande bristen på vårdplatser å de statliga sinnessjukanstalterna skulle fyllas medelst genomförande av ett i planen ingående byggnadsprogram. Enligt detta program skulle genom uppförande av nya sinnessjukhus samt vissa omändrings- och utvidgningsarbeten vid äldre hospital antalet vårdplatser ökas med omkring 4,800 för sinnessjuka och omkring 1,000 för sinnesslöa. Byggnadsarbetena skulle utföras under en tid av tio år och medföra en total kostnad av i runt tal 39,500,000 kronor.

Den sålunda framlagda planen blev i sina huvuddrag godkänd av riksdagen (skrivelse nr 287).

I proposition nr 150 till 1930 års riksdag föreslogos vissa ändringar i planen. Ändringarna, som närmare framgingo av en vid propositionen fogad översikt över beräknade kostnader för nyanskaffning av hospitalsplatser m. m. under budgetåren 1928/1929—1937/1938, inneburo framförallt en ökning av antalet vårdplatser för sinnesslöa till omkring 1,900 samt en höjning av totala kostnaderna till i runt tal 48,200,000 kronor.

Mot de föreslagna ändringarna i 1928 års plan gjorde riksdagen icke någon erinran. Ej heller föranledde den vid propositionen fogade översikten annan anmärkning än den, som följde av riksdagens beslut att den i översikten upptagna sinnesslöanstalten i Lund skulle påbörjas tidigare än i propositionen avsetts (skrivelse nr 361).

Alltsedan budgetåret 1928/1929 har riksdagen för fullföljande i huvudsak av omförmälda plan årligen beviljat betydande anslag. De anslagsbelopp, som sålunda anvisats, framgå av följande tablå.

1928/1929.....	3,500,000	1931/1932.....	6,400,000
1929/1930.....	4,100,000	1932/1933.....	6,250,000
1930/1931.....	4,700,000	1933/1934.....	7,187,800

De för budgetåren 1928/1929—1932/1933 anvisade beloppen hava beviljats under femte huvudtiteln såsom extra reservationsanslag till hospitalsbyggnader.

Av det för budgetåret 1933/1934 anvisade beloppet, 7,187,800 kronor, har större delen eller 6,592,800 kronor beviljats såsom ett reservationsanslag till vissa byggnadsarbeten vid statens sinnessjukhus, medan en mindre del eller 595,000 kronor anvisats såsom extra reservationsanslag till inlösen av vårdplatser vid sinnessjukhusen m. m. Det förra av dessa anslag har uppförts bland utgifter för kapitalökning under rubrik »Fonden för förlag till statsverket», att täckas av lånemedel. Det senare av anslagen har däremot uppförts under femte huvudtiteln.

Efter denna inledning har departementschefen övergått till behandling av de olika frågor rörande byggnadsarbeten vid sinnessjukhusen m. m., vilka ansetts vara av beskaffenhet att böra underställas Kungl. Maj:ts prövning.

Dessförinnan har departementschefen emellertid omnämnt, att han genom medicinalstyrelsen och byggnadsstyrelsen låtit undersöka, huruvida såsom följd av de avtal, vilka nyligen träffats inom byggnadsindustrin, en nedgång kunde beräknas i anslagsbehovet för vederbörande byggnadsföretag. Dessa undersökningar hade för flertalet byggnadsarbeten givit vid handen, att någon mera avsevärd kostnadsminskning icke med säkerhet vore att förvänta. Den besparing i arbetskostnader, som otvivelaktigt uppkomme genom avtalen, motvägdes nämligen i viss utsträckning av den stegring i materialpriserna, särskilt å järn och trä, som prisutvecklingen under senare tid fört med sig. Med hänsyn härtill har vid uppskattningen av totalkostnaderna för byggnadsföretagen i allmänhet icke föreslagits nedsättning på grund av verkningarna av de ingångna avtalen. I ett par fall har dock — i huvudsaklig anslutning till de upplysningar departementschefen erhållit från myndigheterna — företagits en viss nedräkning av utgifterna.

Umedalens sjukhus vid Umeå.

Frågan har senast behandlats i Kungl. Maj:ts proposition nr 156/1933 s. 4, särskilda utskottets utlåtande nr 6/1933 s. 25 och riksdagens skrivelse nr 348/1933.

Den 20 juni 1929 har Kungl. Maj:t uppdragit åt medicinalstyrelsen att — under viss, sedermera uppfylld förutsättning — låta i huvudsaklig överensstämmelse med ett i proposition nr 220 till 1929 års riksdag framlagt förslag för en beräknad kostnad av högst 7,650,000 kronor uppföra en för 918 vårdplatser avsedd sinnessjukanstalt vid Umeå.

För uppförande av denna anstalt har Kungl. Maj:t genom olika beslut ställt till medicinalstyrelsens förfogande ett belopp av högst 7,300,000 kronor, därav den 30 juni 1933 högst 1,600,000 kronor.

Anstalten har beräknats komma att tagas i bruk under loppet av kalenderåret 1934. Med hänsyn härtill och under erinran att av den summa, som beräknats vara erforderlig för utförande av ifrågavarande byggnadsföretag, ännu återstode att anvisa ett belopp av (7,650,000—7,300,000) 350,000 kronor — har hemställts, att detta belopp måtte anvisas för nästa budgetår.

Ny- och ombyggnader vid S:t Sigfrids sjukhus vid Växjö.

Frågan har senast behandlats i propositionen nr 156/1933 s. 8—10, särskilda utskottets utlåtande nr 6/1933 s. 26—27 och riksdagens skrivelse nr 348/1933.

Den 27 juni 1930 har Kungl. Maj:t uppdragit åt byggnadsstyrelsen att låta i huvudsaklig överensstämmelse med ett i propositionen nr 150 till 1930 års riksdag förordat förslag för en beräknad kostnad av högst 3,807,600 kronor utföra vissa ny- och ombyggnadsarbeten vid S:t Sigfrids sjukhus vid Växjö, omfattande bland annat om- och tillbyggnad av den vid sjukhuset befintliga köksbyggnaden samt nyinredning av de sålunda utvidgade kökslokalerna.

För utförande av arbetena har Kungl. Maj:t genom särskilda beslut ställt till byggnadsstyrelsens förfogande ett belopp av högst 3,175,000 kronor, därav den 30 juni 1933 högst 1,300,000 kronor. Sistnämnda belopp hade av 1933 års riksdag ansetts erforderligt för budgetåret 1933/1934, därest byggnadsföretaget — såsom statsmakterna senast avsett — skulle kunna slutföras under budgetåret 1934/1935.

Genom beslutet den 30 juni 1933 har Kungl. Maj:t tillika föreskrivit, att nyssnämnda köksbyggnad skulle i huvudsaklig överensstämmelse med ett av byggnadsstyrelsen i skrivelse den 4 maj 1933 framlagt, av riksdagen godkänt förslag förses med elektriska spislar och stekapparater, i stället för, såsom ursprungligen avsetts, koleldade sådana. Samtidigt har Kungl. Maj:t anbefallt byggnadsstyrelsen att tillse att, därest även med sträng sparsamhet ifrågasvarande köksbyggnads förseende med elektrisk utrustning icke skulle kunna genomföras inom ramen för de ursprungligen beräknade totalkostnaderna för samtliga år 1930 beslutade arbeten vid sjukhuset, den uppkommande merkostnaden i varje fall komme att hållas så låg, som förhållandena medgäve.

Vidare har Kungl. Maj:t i anslutning till ett av 1933 års riksdag godkänt uttalande av särskilda utskottet i dess utlåtande nr 5 (s. 7) föreskrivit, att arbetena vid sjukhuset icke, förrän enighet vunnits mellan parterna i den pågående konflikten inom byggnadsfacket, finge bedrivas med större skyndsamhet än som förutsattes i en av byggnadsstyrelsen den 29 augusti 1932 dagtecknad skrivelse i ämnet. I denna skrivelse hade styrelsen beräknat, att arbetena skulle fullbordas under budgetåret 1935/1936.

I skrivelse den 7 september 1933 har *byggnadsstyrelsen* gjort framställning om beredande av medel för nästa budgetår för byggnadsarbetenas fortsättande. Styrelsen har däri bland annat uppehållit sig vid frågan om sättet för anordnande av sjukhusets tvättinrättning m. m., varom närmare redogöres å sid. 4 och 5 i statsrådsprotokollet.

Det av byggnadsstyrelsen framlagda förslaget om ändring av sjukhusets tvättinrättning har departementschefen tillstyrkt.

Med hänsyn härtill hava de totala kostnaderna för byggnadsarbetena i överensstämmelse med byggnadsstyrelsens uppfattning ansetts för närvarande bära beräknas till 3,871,250 kronor. Det belopp, som ytterligare behöver anvisas, skulle alltså utgöra (3,871,250 — 3,175,000) 696,250 kronor. Till följd

av den försening byggnadskonflikten medfört kunna emellertid arbetena icke nu antagas bliva färdiga förrän i slutet av kalenderåret 1935. Sistnämnda belopp har därför ansetts böra fördelas å två budgetår. Det för budgetåret 1934/1935 erforderliga beloppet har beräknats till 497,000 kronor.

Vipeholms sjukhus i Lund.

Frågan har senast behandlats i Kungl. Maj:ts proposition nr 156/1933 s. 10—19, särskilda utskottets utlåtande nr 6/1933 s. 27—28 och riksdagens skrivelse nr 348/1933.

Den 26 juni 1931 har Kungl. Maj:t uppdragit åt byggnadsstyrelsen att låta i huvudsaklig överensstämmelse med ett i proposition nr 140 till 1931 års riksdag framlagt förslag för en beräknad kostnad av högst 4,140,000 kronor anordna en anstalt för 600 svårskötta obildbara sinnesslöa av mankön i det för södra skånska infanteriregementet påbörjade men ofullbordade kasernetablissemnetet i Lund, Vipeholms sjukhus.

Den 30 juni 1933 har Kungl. Maj:t — med ändring av vad därutinnan bestämts den 26 juni 1931 — föreskrivit, att vid sjukhuset skulle i stället för den tidigare beslutade köks- och tvättbyggnaden uppföras en köks- och matsalsbyggnad i huvudsaklig överensstämmelse med ett av byggnadsstyrelsen i skrivelse den 24 oktober 1932 framlagt och i omförmälda proposition nr 156 år 1933 förordat förslag. Den sålunda beslutade ändringen har beräknats medföra en minskning av totalkostnaderna för byggnadsföretaget med 110,000 kronor.

För utförande av byggnadsarbetena har hittills anvisats ett belopp av högst 3,550,000 kronor, därav den 30 juni 1933 högst 1,300,000 kronor. Detta belopp hade av 1933 års riksdag ansetts erforderligt för ändamålet, därest byggnadsföretaget — såsom statsmakterna senast avsett — skulle kunna slutföras före utgången av år 1934.

I sistnämnda beslut har emellertid Kungl. Maj:t, i anslutning till förut berörda av 1933 års riksdag godkända uttalande av särskilda utskottet i dess utlåtande nr 5, föreskrivit, att arbetena vid Vipeholms sjukhus icke, förrän enighet vunnits mellan parterna i den pågående konflikten inom byggnadsfacket, finge bedrivas med större skyndsamhet än som förutsatts av byggnadsstyrelsen i skrivelse till Kungl. Maj:t den 29 augusti 1932. I denna skrivelse hade styrelsen räknat med att arbetena skulle slutföras först under budgetåret 1935/1936.

Då totalkostnaderna för arbetena numera beräknats till (4,140,000 — 110,000) 4,030,000 kronor och därav dittills anvisats 3,550,000 kronor, har för fortsättande och avslutande av arbetena under budgetåret 1934/1935 beräknats ett belopp av 480,000 kronor.

Då — enligt vad byggnadsstyrelsen meddelat — arbetena såsom följd av den förskjutning i arbetstiden, vilken vållats av byggnadskonflikten, icke kunna antagas bliva färdiga förrän i slutet av kalenderåret 1935, har av sistnämnda belopp för nästa budgetår beräknats allenast ett belopp av 130,000 kronor.

S:t Olofs sjukhus i Visby.

Frågan har senast behandlats i propositionen nr 156/1933 s. 20—21, särskilda utskottets utlåtande nr 6/1933 s. 28 och riksdagens skrivelse nr 348/1933.

Den 17 juni 1932 har Kungl. Maj:t föreskrivit, att ett för 216 vårdplatser avsett nytt sinnessjukhus skall uppföras i Visby.

Den 24 februari 1933 har därefter Kungl. Maj:t uppdragit åt byggnadsstyrelsen att låta i huvudsaklig överensstämmelse med ett av medicinalstyrelsen med skrivelse den 3 februari 1933 överlämnat förslag uppföra sjukhuset för en kostnad av högst 2,380,000 kronor.

För uppförande av sjukhuset har Kungl. Maj:t ställt till byggnadsstyrelsens förfogande sammanlagt högst 600,000 kronor, därav den 30 juni 1933 högst 500,000 kronor. Vid anvisande av sistnämnda belopp har Kungl. Maj:t i anledning av särskilda utskottets utlåtande nr 5 vid fjolårets riksdag föreskrivit, att arbetena icke finge igångsättas, förrän enighet vunnits mellan parterna i konflikten inom byggnadsfacket.

Ifrågavarande byggnadsföretag har ansetts med normal arbetstakt icke kunna fullbordas förrän i början av budgetåret 1936/1937. Med hänsyn härtill har det för nästa budgetår erforderliga beloppet syntts lämpligen kunna bestämmas till 700,000 kronor.

Vissa omändringsarbeten vid S:t Lars sjukhus i Lund.

Frågan har behandlats i propositionen nr 156/1933 s. 21—32, särskilda utskottets utlåtande nr 6/1933 s. 28—29 och riksdagens skrivelse nr 348/1933.

Den 30 juni 1933 har Kungl. Maj:t uppdragit åt byggnadsstyrelsen att låta i huvudsaklig överensstämmelse med ett i propositionen nr 156 till 1933 års riksdag förordat förslag verkställa vissa omändringsarbeten vid S:t Lars sjukhus i Lund för en beräknad kostnad av högst 1,010,000 kronor, därvid det *dels* skulle åligga byggnadsstyrelsen att, i samråd med medicinalstyrelsen, planlägga och bedriva arbetena på sådant sätt att — i den mån så kunde ske utan väsentlig ökning av byggnadskostnaderna — värden och driften vid anstalten under byggnadstiden så litet som möjligt försvårades, *dels ock* skulle tillkomma byggnadsstyrelsen att, efter samråd med medicinalstyrelsen, vidtaga de smärre omläggningar och ändringar i förslaget, som kunde visa sig behövligen eller lämpligen och vilka av medicinalstyrelsen godkändes samt icke medförde ökning i kostnaden för arbetena. Kungl. Maj:t har vidare anbefallt byggnadsstyrelsen att tillse, att alla möjligheter till sådana besparningar i kostnaderna, som låte sig förena med upprätthållande av kravet på anordningarnas lämplighet och ändamålsenlighet, bleve tillvaratagna.

Samtidigt har Kungl. Maj:t för verkställande av berörda arbeten ställt till byggnadsstyrelsens förfogande ett belopp av högst 400,000 kronor.

Med anledning av särskilda utskottets vid fjolårets riksdag förut omförmälda utlåtande nr 5 har Kungl. Maj:t vidare med avseende å tiden för arbetenas

igångsättande meddelat samma föreskrift som beträffande sjukhusbygget i Visby.

Även om en viss försening med byggnadsarbetenas igångsättande inträffat, hava arbetena dock ansetts kunna färdigställas å angiven tid. För arbetena har för nästa budgetår beräknats ett belopp av 610,000 kronor.

Nybyggnads- och ändringsarbeten vid Restads sjukhus vid Vänersborg.

Frågan har behandlats i propositionen nr 156/1933 s. 34—38, särskilda utskottets utlåtande nr 6/1933 s. 29—30 och riksdagens skrivelse nr 348/1933.

Den 30 juni 1933 har Kungl. Maj:t uppdragit åt byggnadsstyrelsen att låta i huvudsaklig överensstämmelse med ett i propositionen nr 156 till 1933 års riksdag förordat förslag utföra ny- och ombyggnadsarbeten vid Restads sjukhus vid Vänersborg för en beräknad kostnad av högst 395,500 kronor. Samtidigt har Kungl. Maj:t för ändamålet ställt till styrelsens förfogande högst 235,000 kronor och meddelat enahanda föreskrifter rörande arbetenas planläggning och bedrivande samt vidtagande av ändringar i förslaget som beträffande S:t Lars sjukhus i Lund. Vidare har Kungl. Maj:t genom beslutet anbefallt styrelsen att tillse, att kostnaderna för arbetena komme att hållas så låga förhållandena medgäve, samt i fråga om tiden för arbetenas igångsättande meddelat samma beslut som beträffande arbetena vid S:t Olofs och S:t Lars sjukhus.

Ifrågavarande arbeten hava visserligen fördröjts genom byggnadskonflikten, dock ej mera än att de enligt departementschefens mening torde kunna, på sätt byggnadsstyrelsen beräknat, fullbordas under loppet av nästa budgetår. På grund härav har för dessa arbeten för budgetåret 1934/1935 beräknats ett belopp av 160,500 kronor.

Uppförande av bostadshus vid Mariebergs sjukhus vid Kristinehamn.

Frågan har behandlats i propositionen nr 156/1933 s. 38—40, särskilda utskottets utlåtande nr 6/1933 s. 29—30 och riksdagens skrivelse nr 348/1933.

Kungl. Maj:t har den 30 juni 1933 uppdragit åt byggnadsstyrelsen att låta i huvudsaklig överensstämmelse med ett i propositionen nr 156 till 1933 års riksdag förordat förslag uppföra ett bostadshus för kvinnlig personal vid Mariebergs sjukhus vid Kristinehamn för en beräknad kostnad av högst 278,000 kronor samt för uppförandet ställt till byggnadsstyrelsens förfogande ett belopp av högst 125,000 kronor.

Beträffande sättet för bostadshusets uppförande och tiden för arbetenas igångsättande har Kungl. Maj:t lämnat samma föreskrifter, som meddelats i fråga om ny- och ombyggnadsarbetena vid Restads sjukhus.

Då ifrågavarande företag enligt departementschefens förmenande torde — i trots av den försening byggnadskonflikten medfört — kunna fullbordas under budgetåret 1934/1935, har för ändamålet för nämnda budgetår beräknats ett belopp av 153,000 kronor.

Paviljong för svårskötta obildbara kvinnliga sinnesslöa vid S:ta Maria sjukhus i Hälsingborg.

I skrivelse den 2 februari 1934 har medicinalstyrelsen hemställt om anvisande av medel för uppförande vid S:ta Maria sjukhus i Hälsingborg av en paviljong för svårskötta obildbara sinnesslöa kvinnor.

Beträffande de utredningar och förslag, som tidigare framlagts i förevarande ämne, får utskottet hänvisa till den redogörelse, som lämnas å sid. 10—13 i statsrådsprotokollet.

I sin förenämnda skrivelse har medicinalstyrelsen beräknat kostnaderna för förslaget genomförande till 600,000 kronor. Redogörelse för framställningen i övrigt återfinnes å sid. 14 och 15 i statsrådsprotokollet, vartill utskottet tillåter sig hänvisa.

Över medicinalstyrelsens förslag hava utlåtanden avgivits av sjukhusdirektionen, som åberopat ett av överläkaren vid sjukhuset avgivet yttrande, samt av byggnadsstyrelsen.

Överläkaren har framhållit vikten av en gynnsam miljö för behandlingen av nyinsjuknade känsliga sinnessjuka, samt uttalat, att störande inflytande från oroliga patienter borde i möjligaste mån minskas. På grund därav har han ansett ett förläggande till sjukhuset av de ifrågavarande sinnesslöa mindre lämpligt och i stället ifrågasatt en utvidgning av anstalten dels med avdelningar för omkring 150 oroliga sinnessjuka i syfte att därmed ernå desto lugnare miljö å övriga avdelningar, dels med en upptagningspaviljong om ett 50-tal platser, avsedd för nyinsjuknade känsliga sinnessjuka och alltså motsvarande de upptagningspaviljonger, vilka under senare år uppförts eller komme att uppföras vid Umedalens, Ryhovs och S:t Sigfrids sjukhus. Han har vidare ifrågasatt, huruvida icke den av medicinalstyrelsen föreslagna paviljongen för sinnesslöa kvinnor kunde förläggas till det för sinnesslöa av mankön avsedda under byggnad varande Vipeholms sjukhus vid Lund.

Byggnadsstyrelsen har funnit de beräknade byggnadskostnaderna väl höga och ansett, att desamma borde kunna nedbringas till 560,000 kronor.

Departementschefen anför följande:

»Såsom framgår av den lämnade redogörelsen, hava statsmakterna år 1932 i princip uttalat sig för att anstaltsvården för svårskötta obildbara sinnesslöa kvinnor borde tillgodoses icke genom uppförande av en specialanstalt utan genom anordnande av paviljonger vid sinnessjukhus. Däremot hava statsmakterna icke tagit ställning till spörsmålet, vid vilka sinnessjukhus och efter vilken plan dylika paviljonger böra uppföras. Riksdagen har emellertid ifrågasatt, huruvida icke det större antalet erforderliga vårdplatser eller omkring 200 lämpligen borde förläggas till Västra Marks sjukhus.

Medicinalstyrelsen har nu — med hänsyn till att en fullständig plan rörande ordnandet av anstaltsvården för här ifrågavarande sjuka ännu icke hunnit utarbetas — framlagt ett förslag, åsyftande en partiell lösning av frågan genom uppförande av en av de tre paviljonger, varmed styrelsen tidigare kalkylerat.

Något avgörande hinder mot att i denna ordning söka tillgodose det trängande behovet av vård för dessa sjuka synes mig icke förefinnas. Fastmer torde övervägande skäl tala för ett dylikt tillvägagångssätt. Det kan nämligen knappast anses tillfredsställande att, medan frågan om anstaltsvård för svårskötta obildbara sinnesslöa av mankön för flera år sedan vunnit sin lösning, nämligen genom beslut av 1930 och 1931 års riksdagar, ännu intet åtgjorts för beredande av vård åt motsvarande kategorier sjuka av kvinnligt kön. Då en fullständig plan för ordnandet av anstaltsvården beträffande ifrågavarande kvinnor förutsätter ytterligare utredning i ämnet och alltså tillsvidare icke kan framläggas, synes det önskligt, att redan nu vidtagas sådana åtgärder i ämnet, som kunna äga rum utan föregripande av den kommande utredningen. Härvid är att märka, att det system med sinnesslöpaviljonger vid olika sinnessjukhus, för vilket statsmakterna uttalat sig, väl lämpar sig att genomföras successivt. Med hänsyn till det anförda ansluter jag mig till den av medicinalstyrelsen framförda tanken att redan i nuvarande läge besluta om uppförande av en paviljong för sinnesslöa kvinnor tillhörande de obildbara svårskötta kategori.

Vad härefter angår förläggningen av en dylik paviljong, framgår av medicinalstyrelsens utredning, att ur olika synpunkter svårigheter möta mot ett realiserande av projektet att uppföra en paviljong för 200 sjuka vid Västra Marks sjukhus. Med hänsyn härtill torde frågan, huruvida en paviljong av här avsett slag bör uppföras vid nämnda sjukhus samt, därest så befinnes ändamålsenligt, vilken storlek en dylik paviljong bör erhålla, kräva ytterligare övervägande.

Däremot synes mig medicinalstyrelsens förslag att förlägga en paviljong om 105 vårdplatser till S:ta Maria sjukhus vara av beskaffenhet att kunna tillstyrkas. Förhållandena vid nämnda sjukhus synas väl lämpade för en dylik förläggning, och ett beslut om uppförande av en paviljong av denna storleksordning skulle lämna statsmakterna tillräcklig handlingsfrihet med avseende å det framtida ordnandet av förevarande vårdfråga. Av det anförda följer, att jag icke biträder den ståndpunkt i ämnet, som intagits av sjukhusets överläkare och direktion — en ståndpunkt som för övrigt måste anses strida mot de principer i ämnet, vilka år 1932 vunnit statsmakternas gillande.

Ej heller mot den utformning, som det framlagda förslaget erhållit, har jag någon anmärkning att framställa. Kostnaderna för byggnadsföretaget torde i överensstämmelse med byggnadsstyrelsens kalkyler böra uppskattas till 560,000 kronor. För arbetenas påbörjande torde härav för nästa budgetår böra beräknas ett belopp av 300,000 kronor.»

Utvidgning av vattenverket vid S:ta Maria sjukhus i Hälsingborg m. m.

I skrivelse den 5 februari 1934 har medicinalstyrelsen gjort framställning om anvisande av medel för utvidgning m. m. av vattenverket vid S:ta Maria sjukhus i Hälsingborg m. m.

Redogörelse för skrivelsen samt de utlåtanden, som avgivits däröver, återfinnes å sid. 18—20 i statsrådsprotokollet, vartill utskottet får hänvisa.

Kostnaderna för förslaget genomförande hava beräknats på följande sätt.

<i>Utvidgning av sjukhusets vattenledningsverk.</i>		
Luftningsrum, reaktionsbassäng och snabbfilter av armerad betong, omslutningsbyggnad av tegel m. m.	45,000	
Regleringsapparater, avstängningsventiler m. m.	15,000	
Ett elektromotordrivet spolvattenpumpverk	5,000	
Utvändiga rörledningar för vatten och avlopp m. m.	7,000	
Utvidgning av slamsamlaren	3,000	
Ändring av luftningsanordningen i den befintliga anläggningen	500	75,500
<i>Nytt pumpverk för råvatten.</i>		
Ett elektromotordrivet pumpverk för uppfordring av råvatten med tillhörande instrumentering och rörledningar m. m.		3,500
<i>Undersökning av grundvattentillgången.</i>		
Borrning, provpumpning, rörledningar m. m.		14,000
<i>Avhärdningsfilter.</i>		
Två avhärdningsfilter med tillhörande saltlösningsskar, vattenmätare, montering m. m.	16,500	
Rörledningar för vatten och avlopp	3,500	
Tillbyggnad till maskinhuset för avhärdningsfiltren	12,000	32,000
		<hr/> Summa kronor 125,000

Departementschefen anför följande:

»De av medicinalstyrelsen förordade anordningarna för rening av grundvattnet vid ifrågavarande sjukhus torde vara nödvändiga och böra därför komma till utförande. Jämväl övriga föreslagna åtgärder synas ändamålsenliga och av beskaffenhet att böra vidtagas. Särskilt vill jag framhålla, att ett genomförande av den föreslagna vattenavhärdningsanordningen torde komma att icke oväsentligt minska sjukhusets kostnader för tvättmedel samt jämväl medföra minskad slitning av de därstädes tvättade kläderna.

Mot de framlagda kostnadsberäkningarna synes mig i stort sett icke vara något att erinra. Dock torde kostnaderna efter den nu träffade uppgörelsen i byggnadskonflikten kunna uppskattas till 120,000 kronor. I likhet med byggnadsstyrelsen förutsätter jag att, innan arbetena igångsätts, nämnda styrelse skall beredas tillfälle att granska fullständiga ritningar till de husbyggnader, vilka ingå i det föreliggande förslaget. Då arbetena torde böra verkställas utan uppskov och lämpligen kunna utföras under ett budgetår, får jag tillstyrka, att för deras utförande för budgetåret 1934/1935 beräknas ett belopp av 120,000 kronor.»

Reningsverk för avloppsvattnet vid Sätters sjukhus.

I skrivelse den 17 februari 1933 har medicinalstyrelsen gjort framställning om anvisande av medel för anläggande av ett reningsverk vid Sätters sjukhus.

Utredningen i ämnet återfinnes å sid. 20—25 i statsrådsprotokollet, vartill utskottet får hänvisa.

Kostnaderna för reningsverket hava beräknats till 380,000 kronor, av vilket belopp 200,000 kronor ansetts böra anvisas för nästa budgetår.

Utvidgning av vattenverket vid Sätters sjukhus.

I skrivelse den 7 februari 1934 har medicinalstyrelsen gjort framställning om anvisande av medel för verkställande av viss utvidgning av vattenverket vid Sätters sjukhus.

Av utredningen i ämnet, som återfinnes å sid. 26 och 27 i statsrådsprotokollet och vartill utskottet får hänvisa, framgår, att den nuvarande reningen av vattenledningsvattnet till sjukhuset är bristfällig och att vattenverket vid sjukhuset på grund därav bör utvidgas. Kostnaderna för utvidgningen hava uppskattats till 95,000 kronor. Då arbetet i sin helhet ansetts böra utföras under nästa budgetår, har för ändamålet för nämnda budgetår beräknats ett belopp av 95,000 kronor.

W. C.-anläggning vid Sätters sjukhus.

I skrivelse den 7 februari 1934 har medicinalstyrelsen gjort framställning om anvisande av medel för utförande av w.c.-anläggning vid Sätters sjukhus.

Utredningen i ämnet, vartill utskottet får hänvisa, återfinnes å sid. 28 och 29 i statsrådsprotokollet.

Departementschefen framhåller, att ett av de viktigaste skälen till hans ställningstagande till frågan om anläggande av ett reningsverk för avloppsvattnet vid Sätters sjukhus och till frågan om verkställande av en utvidgning av vattenverket därstädes varit önskvärdheten av att skapa möjligheter för anordnande av vattenklosetter vid sjukhuset.

Enligt uppgjorda kalkyler hava kostnaderna för utförandet av w. c.-anläggningarna beräknats till 175,000 kronor. Arbetena hava ansetts böra komma till utförande under budgetåren 1934/1935 och 1935/1936, därvid för förstnämnda budgetår beräknats ett belopp av 100,000 kronor.

Renoveringsarbeten vid S:t Sigfrids sjukhus vid Växjö.

I skrivelse den 15 januari 1934 har medicinalstyrelsen med överlämnande av därtill hörande handlingar framlagt förslag till renoveringsarbeten vid S:t Sigfrids sjukhus vid Växjö, avsedda att utföras i samband med pågående ny- och ombyggnadsarbeten vid sjukhuset.

Beträffande medicinalstyrelsens motivering av förslaget får utskottet hänvisa till sid. 30 och 31 i statsrådsprotokollet.

Kostnaderna för förslagets genomförande hava av medicinalstyrelsen beräknats på följande sätt.

Byggnadsarbeten.

Stora byggnaden	157,000	
Lilla »	95,000	
Kriminalbyggnaden	59,000	
Länspaviljongen	42,000	
Brände Udde-paviljongen	25,500	
Gamla verkstadshuset	3,500	
Nytt personalhus	66,000	
» verkstadshus	53,000	
» växthus	30,300	
Ändringsarbeten m. m. i 12 bostadshus	13,600	
Arvoden för ritningar, beskrivningar, arbetsledning och kontroll	60,000	604,900

Vatten, avlopp och sanitära anläggningar.

Anslutning av äldre byggnader till det nya avloppssystemet och i samband därmed ny- och omläggningar av vatten- och avloppsledningar för dessa byggnader	194,500	
In- och utvändiga ledningar för föreslagna nybyggnader..	23,500	
Nya pumpar m. m. för vattenledningsverket	25,000	243,000

Värme- och ventilationsanläggningar.

I äldre byggnader	169,000	
I föreslagna nybyggnader	23,100	192,100

Elektrisk utrustning.

I äldre byggnader	16,600	
I föreslagna nybyggnader	14,400	
Tillägg för oförutsedda utgifter	6.000	37,000

Summa kronor 1,077,000

Över medicinalstyrelsens förslag har utlåtande avgivits av, bland andra, byggnadsstyrelsen, som därvid i huvudsak anfört:

Styrelsen hade för sin del intet att erinra med avseende å de föreslagna om- och nybyggnadsarbetena eller de värme- och sanitetstekniska samt elektriska anläggningarna, fränsett vissa mindre väsentliga detaljer, vilka sedermera kunde bli föremål för närmare omprövning i samband med arbetenas utförande.

Däremot hade styrelsen funnit, att åtskilliga utgiftsposter upptagits för lågt och att kostnaderna för vissa oundgängliga arbeten icke medräknats. Sålunda syntes kostnaderna för rivning av murverk, bjälklag och tak, igenmurning av dörröppningar o. dyl., bilning i murverk m. m., vissa murnings-, putsnings-, håltagnings- och efterlagningsarbeten samt målningsarbeten böra höjas, varjämte kostnader för invändiga socklar och foder m. m., för skyddsanordningar vid pågående omändringsarbeten samt rengörings- och diverse arbeten borde medtagas i kostnadsberäkningen. Visserligen hade i denna upptagits rätt avsevärda poster för oförutsedda arbeten, men torde försiktigheten bjuda, att dessa poster helt och hållet reserverades för mötande av kostnader för de extra arbeten, som kunde bli erforderliga i samband med de nu föreslagna, ganska omfattande ingreppen i de äldre byggnaderna vid sjukhuset. Vidare borde enligt styrelsens mening posterna för byggnadsledning på platsen samt för övriga administrationskostnader något ökas. Med hänsyn till vad sålunda anförts torde, enligt vad en av styrelsen verkställd överslagsberäkning givit vid handen, den angivna slutsumman av 1,077,000 kronor böra höjas med 88,000 kronor till 1,165,000 kronor.

Enligt styrelsens mening borde de här ifrågakomna arbetena igångsättas, så snart ske kunde, och samordnas med de nu under styrelsens egen arbetsledning pågående om- och nybyggnadsarbetena vid sjukhuset, varigenom det bästa ekonomiska resultatet syntes vara att förvänta.

Departementschefen anför följande:

»Den utredning, som i ärendet verkställts, ådagalägger tydligt, att de i bruk varande delarna av S:t Sigfrids sjukhus i åtskilliga hänseenden icke uppfylla nutida krav på en sjukhusanläggning av förevarande slag, och en genomgripande modernisering av sjukhuset framstår fördenskull såsom i hög grad

önskvärd. Det förslag till om- och nybyggnadsarbeten, som medicinalstyrelsen nu framlagt, kan jag i allt väsentligt biträda. Till stor del avser förslaget att i samband med de ändringsarbeten inom den äldre delen av sjukhuset, vilka direkt påkallas av sjukhusets utvidgning, förse vissa sjukhusbyggnader med mera tidsenliga — i vissa avseenden även mera ekonomiska — anordningar än de nuvarande.

I fråga om förslagets detaljer får jag påpeka, att jag finner mig böra förorda förslaget om inrättande av en särskild tuberkulosavdelning i paviljongen »Brände Udde», vilken paviljong med hänsyn till sitt fria och avskilda läge väl torde lämpa sig för det avsedda ändamålet.

Vad angår totalkostnaderna för arbetena, ansluter jag mig till byggnadsstyrelsens beräkningar i ämnet. Med hänsyn till att byggnadskonflikten numera blivit löst på sätt som förutsatts i den tidigare omförmälda promemorian den 9 februari 1934, anser jag mig böra uppskatta ifrågavarande kostnader till 1,077,000 kronor.

Arbetena torde böra, på sätt byggnadsstyrelsen förordat, handhavas av nämnda styrelse, helst som styrelsen redan leder de nu vid sjukhuset pågående arbetena, med vilka de här föreslagna åtminstone delvis torde kunna samordnas. Även om byggnadsstyrelsen erhåller uppdraget att leda arbetena, bör styrelsen tydligen planlägga och bedriva arbetena i samråd med medicinalstyrelsen, så att vården och driften vid sjukhuset under byggnadstiden så litet som möjligt försåras. I detta sammanhang vill jag ock uttala, att jag i likhet med byggnadsstyrelsen vid uppskattningen av kostnaderna utgått från att de möjligheter till besparingar genom anlåtande av sjukhusets verkstadsdrift och patienternas arbetskraft, varmed medicinalstyrelsen kalkylerat under förutsättning att sistnämnda ämbetsverk finge hand om arbetena, böra kunna i samma utsträckning utnyttjas, därest ledningen av arbetena anförtros åt byggnadsstyrelsen.

Med anledning av den av personalen vid sjukhuset gjorda framställningen om bibehållande inom kriminalavdelningen av den därstädes befintliga personalmatsalen, får jag framhålla, att jag anser frågan om behovet av denna matsal böra tagas under ytterligare övervägande, innan de definitiva byggnadsritningarna fastställas, samt att jag utgår från att, därest personalens önskemål i ämnet befinnas befogade, desamma komma att på lämpligt sätt tillgodoses.

Vad beträffar den takt, i vilken byggnadsarbetena böra bedrivas, har jag från medicinalstyrelsen inhämtat, att styrelsen beräknar, att ifrågavarande arbeten — oaktat de endast kunna verkställas successivt — dock skola kunna avslutas under loppet av budgetåret 1935/1936 och att styrelsen därför tänkt sig, att kostnaderna för arbetena borde fördelas på budgetåren 1934/1935 och 1935/1936. Vid sådant förhållande synes, på sätt medicinalstyrelsen hemställt, för nästa budgetår för ifrågavarande ändamål lämpligen böra beräknas ett belopp av 450,000 kronor.»

Inlösen av vårdplatser vid sinnessjukhusen.

Enligt såväl 1901 års sinnessjuk- och lasarettstadgor som dessförinnan gällande bestämmelser ålåg det landsting samt städer, som ej deltaga i landsting, att bereda tillfällig vård av sinnessjuka. Denna skyldighet har ett flertal landsting fullgjort därigenom, att upptagningsanstalt upprättats i samband med något statens hospital.

I förevarande hänseende gäller numera 22 § i lagen den 22 juni 1928 (nr 302) om vissa av landsting eller kommun drivna sjukhus. Enligt detta lagrum kunna landsting och städer, som ej deltaga i landsting, av Kungl. Maj:t erhålla befrielse från skyldigheten att bereda tillfällig vård av sinnessjuka.

Vid upprättandet av upptagningsanstalter vid statens hospital har tillgått så, att efter medgivande av riksdagen mellan statlig myndighet och vederbörande landsting träffats avtal med innehåll bland annat, att landstinget skulle uppföra och underhålla viss sjukvårdsbyggnad vid hospitalet och mot en av Kungl. Maj:t fastställd dagavgift erhålla vård för visst antal patienter, samt att staten och landstinget skulle äga rätt att uppsäga avtalet med viss uppsägningstid, varefter staten skulle vara skyldig ersätta landstingets kostnad för byggnaden med visst belopp.

I 1928 års plan för anskaffande av nya vårdplatser vid sinnessjukhusen ingick, att staten skulle övertaga ifrågavarande upptagningsanstalter.

Under budgetåret 1934/1935 inträder på grund av uppsägning från vissa landstings sida av ingångna avtal rörande upptagningsanstalter för sinnessjuka skyldighet för staten att inlösa ett par sådana anstalter, nämligen dels en av Kopparbergs läns landsting uppförd anstalt vid Sätters sjukhus, dels ock en av Kalmar läns norra och Kalmar läns södra landsting uppförd anstalt vid S:ta Gertruds sjukhus i Västervik. Genom särskilda beslut har Kungl. Maj:t befriat dessa landsting från skyldigheten att upprätthålla ifrågavarande anstalter, vilka samtidigt övertagits av staten.

För nästa budgetår har för inlösen av nämnda två upptagningsanstalter beräknats ett belopp av 212,000 kronor.

Ersättning till staden Lund.

Den 4 september 1930 har Kungl. Maj:t godkänt ett mellan fortifikationsdepartementet, å Kungl. Maj:ts och kronans vägnar, samt Lunds stads drätselkammare, å stadens vägnar, den 28 juli och den 23 augusti 1930 upprättat avtal avseende reglering av vissa ersättningsanspråk i anledning därav, att Södra skånska infanteriregementet i samband med genomförandet av 1925 års härordning förflyttats från Lund. Enligt nämnda avtal har kronan förbundit sig att för tiden från och med den 1 juli 1930 och intill dess Vipeholms sjukhus i Lund blivit färdigt och tagits i bruk, till staden betala ersättning, som skall utgå för tiden till och med den 30 september 1934 med belopp, beräknat efter 12,000 kronor för helt år, samt för tiden efter den 30 september 1934 med belopp, beräknat efter 20,000 kronor för helt år. Den staden Lund enligt

ifrågavarande avtal tillkommande ersättningen har hittills bestritts av ett för ändamålet å riksstaten uppfört extra anslag under fjärde huvudtiteln.

Staden Lund tillkommande ersättning i avseende å tiden efter den 30 september 1934 har ansetts lämpligen böra utgå av medel under femte huvudtiteln. I överensstämmelse med denna uppfattning har i statsverkspropositionen vid uppskattningen av det under femte huvudtiteln (p. 48) preliminärt upptagna anslaget till inlösen av vårdplatser vid sinnessjukhusen m. m. (jfr utgifter för kapitalökning, bilaga 3 sid. 13—14) inräknats kostnaden för gäldande av sistberörda ersättning. Såsom redan framgått av det föregående, kan Vipeholms sjukhus icke beräknas bliva färdigt att tagas i bruk förrän under budgetåret 1935/1936. Med hänsyn därtill har föreslagits, att medel beräknas för gäldande av statsverkets ersättning till staden Lund för tiden 1 oktober 1934—30 juni 1935. Då enligt avtalet ersättningen efter den 30 september 1934 skall utgå efter 20,000 kronor för år, utgör det för angivna tid erforderliga beloppet 15,000 kronor.

Sammanfattning.

I enlighet med vad departementschefen förordat skulle för nästa budgetår medel behöva anvisas till arbeten vid följande anstalter med här angivna belopp.

Umedalens sjukhus	350,000
S:t Sigfrids » :	
a) ny- och ombyggnadsarbeten	497,000
b) renoveringsarbeten	450,000
Vipeholms sjukhus	130,000
S:t Olofs »	700,000
S:t Lars »	610,000
Restads »	160,500
Mariebergs »	153,000
S:ta Maria » :	
a) paviljong för sinnesslöa	300,000
b) utvidgat vattenverk	120,000
Sätters sjukhus:	
a) reningsverk	200,000
b) utvidgat vattenverk	95,000
c) w.c.-anläggning	100,000
	Summa kronor 3,865,500

Vidare skulle erfordras under nästa budgetår *dels* för inlösen av vårdplatser vid sinnessjukhusen ett belopp av 212,000 kronor, *dels* för ersättning till staden Lund ett belopp av 15,000 kronor, *dels ock* för vissa utredningar m. m. ett belopp av 18,000 kronor.

I tablån angivna summa av 3,865,500 kronor har föreslagits skola utgå från ett bland utgifter för kapitalökning under rubrik »Fonden för förlag till statsverket» anvisat reservationsanslag till vissa byggnadsarbeten vid statens sinnes-

sjukhus, medan de återstående kostnaderna synts böra gäldas från ett under femte huvudtiteln uppfört extra reservationsanslag till inlösen av vårdplatser vid sinnessjukhusen m. m. å 245,000 kronor.

Med avseende å fördelningen av medlen under först omnämnda anslag har departementschefen anført, att den angivna beräkningen självfallet icke avsåge att vara i detalj bindande för medlens disposition. I den mån så med häusyn till sättet för byggnadsarbetenas bedrivande eller eljest kunde befinnas lämpligt, syntes en ökning av beräknad medelsdisposition för ett visst ändamål kunna ske mot det att motsvarande minskning vidtoges i de anvisade medlen för ett annat ändamål.

Utskottet.

Enligt vad utskottet under hand inhämtat, torde vissa av de i det föregående omnämnda byggnadsarbetena på grund av byggnadskonfliktens långvarighet icke kunna färdigställas å de i statsrådsprotokollet angivna tidpunkterna. Detta är förhållandet beträffande såväl uppförandet av *S:t Olofs sjukhus i Visby* som de beslutade omändringsarbetena vid *S:t Lars sjukhus i Lund*. De för nästa budgetår för nämnda företag erforderliga anslagsbeloppen hava av departementschefen beräknats till 700,000 respektive 610,000 kronor. På grund av nämnda omständighet torde för vart och ett av ifrågavarande ändamål medelsanvisningen för budgetåret 1934/1935 kunna begränsas till 400,000 kronor.

Av den i det föregående lämnade redogörelsen framgår, att en paviljong för svårskötta obildbara kvinnliga sinnesslöa skulle uppföras vid *S:ta Maria sjukhus i Hälsingborg*. Kostnaden för byggnadsföretaget har beräknats till 560,000 kronor, av vilket belopp 300,000 kronor skulle anvisas för nästa budgetår.

Utskottet vill till en början erinra, att Kungl. Maj:t den 30 januari 1931 uppdragit åt medicinalstyrelsen att verkställa utredning rörande uppförande av särskilda paviljonger för vård av kvinnliga vuxna obildbara sinnesslöa vid vissa av statens sinnessjukhus. Kungl. Maj:t har vidare den 17 juni 1932 anbefallt medicinalstyrelsen att vid fullgörande av nyssnämnda uppdrag beakta bland annat vad som anförts av riksdagen i dess skrivelse nr 284 år 1932. I nämnda skrivelse har riksdagen ifrågasatt, huruvida icke omkring 200 vårdplatser lämpligen borde förläggas till Västra Marks sjukhus i Örebro. Fördens skull syntes möjligheterna därutinnan böra i första hand undersökas. Sedan definitiv ståndpunkt tagits därtill, syntes frågan om platser för beredande av ytterligare utrymme åt dessa vårdbehövande böra tagas under omprövning.

De medicinalstyrelsen sålunda lämnade uppdragen hava ännu icke fullgjorts. Föreliggande förslag om uppförande av en paviljong vid *S:ta Maria sjukhus* har därför framlagts såsom en partiell lösning av frågan om ordnandet av anstaltsvården för här ifrågavarande sjuka.

Av statsrådsprotokollet framgår, att medicinalstyrelsen ur olika synpunkter ansett svårigheter möta mot ett realiserande av projektet att uppföra en paviljong för 200 sjuka vid Västra Marks sjukhus. Med hänsyn härtill torde enligt

departementschefens mening frågan, huruvida en paviljong av här avsett slag bör uppföras vid nämnda sjukhus samt, därest så befinnes ändamålsenligt, vilken storlek en dylik paviljong bör erhålla, kräva ytterligare utredning.

Utskottet delar departementschefens sålunda uttalade uppfattning. Dock anser utskottet, att uppförandet av den föreslagna paviljongen vid S:ta Maria sjukhus icke bör beslutas, förrän resultatet av nämnda utredning föreligger, därvid utskottet förutsätter, att utredningen kommer att bedrivas med all skyndsamhet. Det torde i samband därmed böra undersökas, huruvida icke en av paviljongerna vid det under byggnad varande Vipeholms sjukhus vid Lund skulle kunna i första hand såsom ett provisorium disponeras för här avsedda kvinnliga klientel.

Av det anförda framgår, att utskottet icke kan tillstyrka förslaget om uppförande av en paviljong för svårskötta obildbara kvinnliga sinnesslöa vid S:ta Maria sjukhus.

Beträffande *S:ta Maria sjukhus i Hälsingborg* har vidare föreslagits, att ett belopp av 120,000 kronor måtte anvisas för utvidgning m. m. av vattenverket vid sjukhuset.

Av statsrådsprotokollet framgår, att för närvarande ungefär hälften av sjukhusets vattenbehov tillgodoses från grundvattentäkt inom sjukhusets område, att andra hälften levereras av Hälsingborgs stad samt att kostnaderna för vattnet från det egna verket, även om utgifterna för planerade reningsanordningar toges i betraktande, skulle utgöra föga mer än tredjedelen av priset för det av staden levererade vattnet.

I likhet med departementschefen har utskottet ansett, att de av medicinalstyrelsen förordade anordningarna för rening av grundvattnet vid ifrågasvarande sjukhus äro nödvändiga och därför böra komma till utförande. Då jämväl övriga föreslagna åtgärder synas ändamålsenliga och av beskaffenhet att böra vidtagas, har utskottet funnit sig böra tillstyrka Kungl. Maj:ts förslag om utförande av arbeten för utvidgning av vattenverket m. m. vid S:ta Maria sjukhus. Utskottet förutsätter emellertid, att arbetena med vattenledningsverkets utvidgning icke igångsättas, förrän visshet vunnits om, huruvida en väsentligt ökad tillgång av grundvatten kan erhållas.

Vid *Sätters sjukhus* har föreslagits, att medel måtte beviljas dels för anläggande av reningsverk med 380,000 kronor, varav för nästa budgetår skulle anvisas 200,000 kronor, dels för utvidgning av vattenverket vid sjukhuset med 95,000 kronor, vilket belopp skulle i dess helhet anvisas för nästkommande budgetår, dels ock för ny w.-c.-anläggning vid sjukhuset med 175,000 kronor, varav 100,000 kronor skulle anvisas för nästa budgetår. Det för sagda budgetår erforderliga beloppet utgör således sammanlagt (200,000 + 95,000 + 100,000) 395,000 kronor.

Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot förevarande förslag i och för sig. Emellertid synes det för nästa budgetår erforderliga beloppet kunna något nedsättas, särskilt med hänsyn till att w.-c.-anläggningen icke

torde kunna omedelbart komma till utförande. Utskottet anser därför ett belopp av 350,000 kronor vara tillfyllest för budgetåret ifråga.

Beträffande *S:t Sigfrids sjukhus vid Växjö* har föreslagits utförande av vissa renoveringsarbeten för en kostnad av sammanlagt 1,077,000 kronor, varav för nästa budgetår skulle anvisas 450,000 kronor.

Av utredningen framgår, att byggnadsstyrelsen ansett, att den beräknade slutsumman borde höjas med 88,000 kronor till 1,165,000 kronor.

Departementschefen har framhållit, att de i bruk varande delarna av *S:t Sigfrids sjukhus* i åtskilliga hänseenden icke uppfyllde nutida krav på en sjukhusanläggning. Utskottet delar den uppfattningen, att en modernisering av sjukhuset bör vidtagas. Emellertid har utskottet, med hänsyn till bland annat vad byggnadsstyrelsen anfört, funnit det framlagda förslaget till om- och nybyggnadsarbeten böra underkastas en överarbetning, därvid en omräkning av kostnaderna bör äga rum. Erinras må, att medicinalstyrelsen i en den 13 februari 1933 framlagd fullständig plan rörande de renoveringsarbeten av större betydelse, som ansåges böra under tiden till och med utgången av budgetåret 1937/1938 vidtagas vid statens sinnessjukhus, ifrågasatt utförandet av renoveringsarbeten vid *S:t Sigfrids sjukhus* för ett belopp av omkring 250,000 kronor. Utskottet har på grund härav ansett sig nu icke kunna taga slutgiltig ståndpunkt till förslaget ifråga, utan förväntar utskottet, att nytt förslag förelägges nästkommande års riksdag. Då emellertid vissa arbeten torde vara av beskaffenhet att böra utföras på ett tidigare stadium, har utskottet ansett sig böra för budgetåret 1934/1935 för vissa renoveringsarbeten anvisa ett belopp av 100,000 kronor.

Beträffande *Kungl. Maj:ts* övriga, här ovan av utskottet ej särskilt omförmälda förslag i förevarande ärende hava desamma ej föranlett någon erinran från utskottets sida.

I enlighet med vad utskottet sålunda förordat skulle för nästa budgetår till byggnadsarbeten vid följande anstalter avses medel till här angivna belopp:

Umedalens sjukhus	350,000
<i>S:t Sigfrids</i> » :	
a) ny- och ombyggnadsarbeten	497,000
b) renoveringsarbeten	100,000
Vipeholms sjukhus	130,000
<i>S:t Olofs</i> »	400,000
<i>S:t Lars</i> »	400,000
Restads »	160,500
Mariebergs »	153,000
<i>S:ta Maria</i> »	120,000
Sätters »	350,000
	<hr/>
	Summa kronor 2,660,500

Vidare skulle under nästa budgetår erfordras *dels* för inlösen av vårdplatser vid sinnessjukhusen ett belopp av 212,000 kronor, *dels* för ersättning till staden Lund ett belopp av 15,000 kronor, *dels ock* för vissa utredningar m. m. ett belopp av 18,000 kronor. För nu angivna ändamål tillstyrker utskottet i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag ett anslag å 245,000 kronor.

Med återopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen må i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande proposition

I) besluta, att vid S:t Sigfrids sjukhus vid Växjö må verkställas vissa renoveringsarbeten för en beräknad kostnad av högst 100,000 kronor;

II) avslå Kungl. Maj:ts förslag i fråga om uppförande vid S:ta Maria sjukhus i Hälsingborg av en paviljong för svårskötta obildbara sinnesslöa kvinnor;

III) besluta, att vid sistnämnda sjukhus skola i huvudsaklig överensstämmelse med ett av departementschefen i statsrådsprotokollet över socialärenden den 23 februari 1934 förordat förslag utföras arbeten för utvidgning av vattenverket m. m. för en beräknad kostnad av högst 120,000 kronor;

IV) besluta, att vid Sätters sjukhus skall i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen förordat förslag anläggas ett reningsverk för avloppsvatten för en beräknad kostnad av högst 380,000 kronor;

V) besluta, att vid sistberörda sjukhus skall i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen förordat förslag företagas en utvidgning av vattenverket för en beräknad kostnad av högst 95,000 kronor;

VI) besluta, att vid samma sjukhus skola i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen förordat förslag inrättas vattenklosetter för en beräknad kostnad av högst 175,000 kronor;

VII) till vissa byggnadsarbeten vid statens sinnessjukhus för budgetåret 1934/1935 anvisa ett reservationsanslag av 2,660,500 kronor; samt

VIII) under femte huvudtiteln, avdelningen medicinalstaten samt hälso- och sjukvården, underavdelningen sjukvårdsanstalterna, till inlösen av vårdplatser vid sinnessjukhusen m. m. för budgetåret 1934/1935 anvisa ett extra reservationsanslag av 245,000 kronor.

Beträffande sättet för täckning av anslaget till vissa byggnadsarbeten vid statens sinnessjukhus kommer utskottet att senare yttra sig.

Stockholm den 1 juni 1934.

På statsutskottets vägnar:

ANDERS ANDERSON.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Hamrin*, *Bergqvist*, *Nilsson* i Malmö, *Nilsson* i Gränebo, *Oscar Olsson*, *Bagge*, *Asplund*, *Walles*, *Petrén*, *Nylander*, *Jonsson* i Lycksele och *Tham*; samt

från andra kammaren: herrar *Anderson* i Råstock, *Jansson*, *Strindlund*, *Persson* i Fritorp, *Eriksson* i Stockholm, *Jeppsson*, *Andersson* i Höör, *Persson* i Falla, *Svensson* i Grönvik, *Jonsson* i Eskilstuna, *Andersson* i Prästbol och *Skoglund*.

Reservation

(beträffande II) av utskottets hemställan) av herr *Petrén*, som ansett, att utskottet bort tillstyrka Kungl. Maj:ts förslag om uppförande vid S:ta Maria sjukhus i Hälsingborg av en paviljong för svårskötta obildbara sinnesslöa kvinnor.
